

NOVADI ZAĻO

Ezeru apsaimniekot NAV VIEGLI

Burtnieku ezers platības ziņā ir ceturtais lielākais ezers Latvijā, tā garums ir 13,3 kilometri, vidējais dziļums – 2,9 metri. Ezers izsenis bijis starp makšķernieku iecienītākajām copes vietām, jo ezerā konstatētas 20 zivju sugas, starp kurām makšķernieku gaidītākās trofejas, protams, ir līdakas un īpaši jau zandarti. Tomēr Burtnieka apsaimniekošana allaž ir bijis visai sarežģīts un dažādu interešu pārpilns process.

Valmieras novada pašvaldības vecākā vides speciāliste Evija Ozola uzskata, ka zandartu mazuļi Burtnieku ezerā vairs nav jāielaiž, to apliecinājusi arī zinātniskā zveja.

Latvijas jaunāko laiku vēsturē ezeru kopš 1992. gada pārvaldīja pašvaldību iestāde "Burtnieku ezera pārvalde", kas 2004. gadā pēc reorganizācijas pārtapa par aģentūru. No 2006. gada līdz pirmajai pašvaldību reformai 2009. gadā darbojās SIA "Burtnieku ezera pārvalde", pēc tās likvidēšanas par Burtnieku atbildēja Burtnieku novada pašvaldības Dabas resursu pārvalde. Kopš 2012. gada Burtnieks atrodas vietējās pašvaldības – vispirms Burtnieku novada, bet kopš 2021. gada jaunā Valmieras novada – valdījumā, tāpēc par to, ko Burtnieku ezera apsaimniekošanā iecerēts darīt turpmāk, vaicājām Valmieras novada pašvaldības vecākajai vides speciālistei EVIJAI OZOLAI.

– Kāda bija situācija ezera apsaimniekošanā, kad to pārņemas pārņēma jaunais Valmieras novads?

– Tobrīd Zemkopības ministrijā un VARAM bija iesniegti priekšlikumi par pilnīgu rūpnieciskās zvejas aizliegšanu Burtnieku ezerā, tomēr ministrijas uzskata,

ka nav pietiekama pamata šādam solim. Jau 29. jūlijā Valmieras novada dome lēma par turpmāko ezera apsaimniekošanu. Pašvaldības lēmums noteica, ka Burtnieka zandarts turpmāk tiek veidots kā tāds ekskluzīvs zīmols, rūpnieciskā zveja aizliegta netiek, taču tiek rosināts mazināt zvejas limitus. Šis ierosinājums tika ņemts vērā, un jau no šī gada sākuma zvejnieki Burtnieku ezerā ir vien ar kilometru kopējo tīklu garuma. Samazināti arī plēsīgo zivju nozvejas limiti: zandartam no 24 tonnām uz 10 tonnām, bet līdakai – no 12 tonnām uz 4 tonnām. Kopējais gada nozvejas limits – 49 tonnas – gan netika mainīts, lai veicinātu balto zivju pastiprinātu nozveju, jo balto zivju ezerā joprojām ir par daudz, un tuvākajā laikā tur nekas nemainīsies. Šis ir pirmais solis ceļā uz balto zivju samazi-

Pērn padziļināts un nedaudz arī paplašināts tā sauktais Matīšu peldētavas kanāls, kur gan laivu nomas bāze "Asari", gan arī viena no Burtnieka tūristu pontonlaivas "Made Marija" pieturvietām. Šeit ierīkota arī oficiālā lomu svēršanas vieta ezera zvejniekiem.

nāšanu Burtniekā.

– Kā Burtnieka zandarts kļūs par zīmolu?

– Šobrīd jau ir apstiprināts Zivju fonda projekts, strādājam pie šī zīmola izveides un pilnveidošanas, kā arī vācam vēsturisko informāciju un analizējam piegāžu ķēdes.

– Kādi ir secinājumi par piegāžu ķēdēm?

– Skatāties, kur zvejnieki šobrīd realizē Burtniekā nozvejotos zandartus. Virzāties uz to, lai palīdzētu viņiem zivis realizēt uz vietas. Lielākoties restorāniem, kur zandartu, protams, pārdod par lielāku cenu. Taču tam ir pamatojums, jo šis ir īpašais Burtnieka zandarts, kuru nekur citur neatradīsiet. Uzskatām, ka Burtnieka zandartam vajadzētu vairāk palikt tepat Vidzemē un vispirms jau Valmieras novadā. Līdz gada beigām plānots, ka zi-

mols jau būs pietiekami spēcīgi nostiprināts, lai mēs "Burtnieka zandartu" varētu reģistrēt un nostiprināt Eiropas Savienībā līdzīgi, kā tas jau izdarīts ar "Carnikavas nēģiem".

– Vai plānots arī papildināt zandartu populāciju Burtniekā, ielaižot mazuļus?

– Šajā sakarā zinātnieki gan no institūta "Bior", gan no Matīsa Žagara SIA "Saldūdeņu risinājumi" vēl aizvien nav mainījuši savas domas un neredz pamatu mākslīgai zandartu pavairošanai Burtniekā. Arī es, aizpērn piedaloties zinātniskajā zvejā, pārliecinājos, ka zandartu mazuļu ezerā ir ļoti daudz.

– Par rūpniecisko zveju skaidrs, bet vai ir izmaiņas arī makšķerēšanas noteikumos Burtniekā?

– Viens no pirmajiem uzdevumiem jaunajā novadā bija tieši

"Makšķerēšanas nolikuma" pārskatīšana. Saņēmām vairākus priekšlikumus kā pasargāt plēsīgo zivju sugas, bija arī vairākas sanāksmes kopā ar makšķerēniekiem. Vienojāmies, ka plēsīgo zivju aizsardzībai Burtniekā tiek ielikta vēl pāris jaunas lieguma vietas zandartu nārsta laikā. Tāpat no šī gada esam pilnībā pārgājuši uz makšķerēšanas licenču realizēšanu tikai elektroniski vietnē manacope.lv.

– Kādi darbi šogad plānoti Burtniekā?

– Makšķerēniekiem domātās infrastruktūras uzlabošanai šogad iecerēta Burtnieku lielā centra kanāla tīrīšana, jo pati kanāla mute šobrīd palikusi diezgan sekla. Pērn tika iztīrīti mazie kanāli Burtnieku centrā, nopietni darbi tikai veikti arī Matīšu kanāla padziļināšanā. Gan Matīšu, gan arī Burtnieku centra kanālā šogad plānots uzstādīt papildus laivu piesaistes vietas. Pamazām atdzīvojas arī laivu bāze Vecatē, kur ir viens no diviem (vēl arī Burtnieku centra kanālā) betona slipeim laivu ielaišanai ezerā. Vēl laivas ielaist ūdenī iespējams arī Matīšu kanālā un "Silzemnieku" pludmalē.

– Un kā veicas ar kontroli?

– Ja iepriekš ezerā bija tikai viens inspektors, tad šobrīd visā Valmieras novadā ir četri inspektori, protams, arī Burtniekam tad paliek vairāk jaudas. Par kārtību ezerā gādā arī ļoti tālredzīgas novērošanas kameras, kuras nu jau uzstādītas visās publiskajās vietās.

VIDOKLIS

– Agrāk, līdz apmēram 2016. gadam, ar zvejniekiem bija atrasts kompromiss un visiem bija labi. Savulaik Burtniekā ielaidām gandrīz miljonu līdaku kāpuru, teorētiski no tiem izdzīvo 5 līdz 7%, tie būs 70 tūkstoši līdaku. Pēc tam nākošajā gadā ielaidām 540 tūkstošus kāpuru, vēl nākošajā – jau mazāk. Tāpat zivis slauca, Rūjas diļos inkubēja un ezerā zivju bija papildam. 1. maijā Burtniekā bija pat kādas 100 laivas! Cilvēkiem bija prieks braukt uz šejieni, jo zivju netrūka – gan zvejniekiem pietika, gan spinningotājiem. Tagad, kā stāsta ezera zinātnieki, Burtniekā vairs nav tā saukto sporta – svarā no diviem līdz sešiem kilogramiem – līdaku, ir vai nu retas lielās vai arī dūciņi... Trīs zandarti un trīs līdakas lomā – tas nav pievilcīgi Rīgas makšķerniekam, un nebrauks uz Burtnieku arī no Krāslavas vai citurienes!

Ihtiologs, zivkopis, Burtnieku ezera pārvaldes bijušais vadītājs ROLANDS RĀKINS:

Vistu, lai tā dētu olas, ir jābaro. Jā, pašvaldība strādāja pie infrastruktūras sakārtošanas ap ezeru un vēl visu ko labu darīja, arī "Silzemnieku" dambi sataisīja. Bet nerūpējās, lai ezerā būtu plēsīgas zivis, ne tikai baltās vien. Ļoti liela kļūda, ka novadā visu šo laiku nebija īsta kontakta ne ar makšķerēniekiem, ne ar zvejniekiem. Vajadzēja ar viņiem vairāk runāt, nevis aklī klausīt tikai pētnieku ieteikumiem. Turīgais Burtnieku novads, kurš tagad ietilpst Valmieras novadā, ir trīsreiz samaksājies pa 10 tūkstošiem eiro pētījuma veicējiem, kas izdarījuši, manuprāt, galīgi nepareizus secinājumus par ezerā notiekošo. 2006. gadā, kad sāku strādāt Burtnieku ezera pārvaldē, "Bior" teica, ka vajag zivis ezerā laist iekšā, bet tagad "Saldūdeņu risinājumi" to nez kāpēc darīt neiesaka. Uzskatu, ka Burtniekā

katru gadu – nu vismaz tagad divus vai pat trīs gadus pēc kārtas obligāti – būtu jāielaiž 20 tūkstoši līdaku mazuļi.

Mana pārliecība ir, ka rūpnieciskie zivis ir jāzvejo ar mirdiem un tīkliem, ziemā jāsamazina tīklu acis, bet vasarā to nedrīkst darīt, jo zivis tīklā nokaras un nomirst. Valmieras, Cēsu un citos tirgos ļoti labprāt iegādājas zivis. Pirms gadiem desmit pēc parastām raudām gara rinda stāvēja! Tas ir ļoti svarīgi, un tagad baltās zivis ezerā ir! Tikai jādomā, kā tās līdz tirgum dabūt. Ir labi, ka rūpnieciskie zvejnieki Burtniekā gādā delikateses restorāniem, bet to drazu taču arī jāņem. Bet balto zivi jau viņi neņem, tikai zandartu un līdaku. Un vēl lielo breksi, kurš pirms trim gadiem Burtniekā izsprāga.

"Bior" pētnieki apstiprinājuši, ka Burtniekā zivim ir trīs slimības (žaunās, zem zvīnām un lenteņi).

Jo ezerā jau nav plēsēju! Nav kas noēd un trenkā baltās zivis, ja plēsējus visu laiku nokāš makšķerēnieki un zvejnieki. Nav jau māksla lielos Latvijas spinningošanas mačus Burtniekā uztaisīt maijā, kad gandrīz katrā trešajā metienā galā līdaka. Jātaisa jūnijā vai jūlijā, un arī tad, ja noķertās zivis laiž vaļā, jo profesionāli patiesībā paņem diezgan lielu daļu plēsīgo zivju.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības